

ایسکانیوز گزارش می‌دهد:

اقتصاد نفتی تا کی؟ / هنوز با معیارهای جهانی در اقتصاد دیجیتال فاصله داریم

بسیاری از کارشناسان بر این اعتقادند که اقتصاد دیجیتال در اکثر کشورها مسیر تغییر و تحول را در پیش گرفته است، بنابراین برای توسعه اقتصاد دیجیتال در کشور بایستی به استارت آپ‌ها و مخصوصا تجارت الکترونیکی توجه اساسی داشت تا کشور را به معیارهای جهانی نزدیک کرد.

به گزارش خبرنگار گروه علم و فناوری ایسکانیوز، امروزه، حدود نیمی از جمعیت زمین، به اینترنت و یک‌سوم نیز به شبکه‌های اجتماعی دسترسی دارند و به جرات می‌توان نقطه اوج این انفجار در ارتباطات را اقتصاد دیجیتال دانست. این زیست‌بوم جوان، با ارزش ۳ تریلیون دلاری و متکی به زیرساخت‌های تکنولوژیک، رسانه‌ای کاملا جدید برای تبلیغات و عرضه نامحدود محتوا به شمار می‌رود. این نوع از اقتصاد، صنایع قدیمی و سنتی را منسوخ کرده و سازوکاری کاملا بدیع در اقتصاد جهانی، پدید آورده است.

فضای مجازی به عنوان بستر اصلی اقتصاد دیجیتالی دیگر از حالت یک فضای سرگرم کننده یا صرفا ارتباطی خارج شده است. به گونه‌ای که بخش بسیاری از کسب و کارهای جدید میزان قابل توجهی از حجم گردش مالی را در این عرصه به خود اختصاص داده است.

فضای مجازی به تناسب همین قابلیت جذب سرمایه‌ای که دارد برای جذب اشتغال هم گزینه بسیار جالبی به نظر می‌رسد. واقعیت امر این است که تحولات تکنولوژیکی روز به روز به همه حوزه‌های سنتی تر رسوخ پیدا کرده و ماهیت سازوکاری آنها را تغییر داده است. اقتصاد یکی از این حوزه‌هایی است که اخیرا با پیشرفت فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی در همه شاخه‌های بانکداری، تجارت، صنعت، اشتغال و ... تاثیر پذیرفته است.

فضای مجازی خود حالا علاوه بر تاثیرهایی که بر اقتصاد گذاشته اساسا تبدیل به شاخه‌ای جدید از اقتصاد با عنوان اقتصاد دیجیتال شده است.

بحث نوپای اقتصاد دیجیتال حالا تا آنجا بالا گرفته که حتی به لحاظ درآمدی از حوزه‌های مربوط به انرژی پردرآمدتر شده است. شرکت‌های فعال در حوزه فعالیت‌های مربوط به فناوری اطلاعات همچون گوگل، مایکروسافت و آمازون حالا درآمدی بالاتر از مجموع درآمدهای نفتی در کل دنیا دارند. این موضوع اهمیت توجه به حوزه فناوری اطلاعات را در اقتصاد کشور مشخص می‌کند مخصوصا که ما داعیه افزایش درآمدهای غیرنفتی را در کشور داریم.

درآمد شرکت‌های فعال در بازار فناوری اطلاعات و ارتباطات در سراسر جهان حدود ۲.۵ برابر کل فروش نفت جهان در یک سال بوده است که این اهمیت اقتصادی صنعت ارتباطات و فناوری اطلاعات را در دنیا نشان می‌دهد. صنعتی که روز به روز به اهمیت آن هم افزوده می‌شود.

با این حال فضای مجازی همانطور که در ایجاد مشاغل کاملا جدید و متفاوت از گذشته موفق بوده است، در تضعیف برخی مشاغل سنتی هم نقش داشته است. بسیاری از همین فروشگاه‌های اینترنتی توانسته‌اند جای فروشگاه‌های اینترنتی و مشاغل خرد و پایه‌ای که قبلا رونق

داشته‌اند را بگیرند. اما این به خودی خود تهدید به حساب نمی‌آید بلکه تهدید زمانی است که از ظرفیت مثبت ایجاد اشتغال توسط فضای مجازی بهترین استفاده ممکن را نبریم.

فضای مجازی به عنوان بستر اصلی اقتصاد دیجیتال دیگر از حالت یک فضای سرگرم کننده یا صرفاً ارتباطاتی خارج شده است. بخش قابل توجهی از کسب و کارهای جدید که میزان قابل توجهی از حجم گردش مالی را هم به خود اختصاص داده است حالا در این فضای مجازی انجام می‌گیرد؛ فضای مجازی به تناسب همین قابلیت جذب سرمایه‌ای که دارد برای جذب اشتغال هم گزینه بسیار جالبی به نظر می‌رسد.

در این رابطه مهدی رزمی کارشناس ارشد مدیریت دیجیتال معتقد است: یکی از قالب‌های مهم تحقق اقتصاد دیجیتال در کشور توجه به حوزه کسب و کارهای نوپاست؛ بیکاری در کشور به هم مسئله مهم و قابل توجه تبدیل شده است، بنابراین توجه به این حوزه می‌تواند در حل نسبی مشکل بیکاری در حد و اندازه خود موثر باشد.

این کارشناس براین باور است که توجه لزوماً به معنای حمایت دولتی از این کسب و کارها نیست بلکه مهمتر از آن رفع موانع قانونی و مقرراتی از سر راه آنها است.

وی معتقد است؛ اقتصاد دیجیتال جایگاه خود را در کشور پیدا کرده؛ اما هنوز برای رسیدن به جایگاه واقعی فاصله زیادی دارد. هم‌اکنون با توجه به شناختی که مردم به آن پیدا کردند در حال حاضر شرکت‌های بزرگ (دیجی کالا، بامیلو، اسنپ و تپسی و...) در این عرصه فعالیت می‌کنند. این شرکت‌ها همه نوعی از اقتصاد دیجیتال است که در کشور جایگاه خود را پیدا کرده‌اند ولی قطعاً فاصله زیادی برای پیشرفت و موفقیت دارند.

کارشناس ارشد مدیریت اعتقاد براین دارد که باید مدل‌های بومی در زمینه اقتصاد دیجیتال در کشور طراحی شود. در حال حاضر نمونه‌های موفق زیادی در دنیا داریم که بایستی از آنها الگو گرفت.

وی در پاسخ به این سوال که تا چه حدی اقتصاد دیجیتال در بخش اقتصاد کشور تاثیرگذار بوده است، اظهار کرد: به طور یقین اعداد و ارقام آن در این زمینه در مقایسه با بازارهای جهانی خیلی پایین است. به عنوان نمونه در مقایسه با کشورهای همسایه مثل ترکیه و ارمنستان فاصله‌مان از نظر اقتصاد دیجیتال زیاد بوده چرا که ساختار اقتصادی کشور بیشتر متکی به نفت است.

وی معتقد است؛ مهم‌ترین اشکال ساختار اقتصادی و اداری از جنس اخذ مجوز و نگاه‌های سیاسی و حکومتی هم راستا با این پیشرفت‌ها نیست. مشخصه بزرگ در این زمینه بحث تکنولوژی سرعت و چابکی است، اگر می‌خواهید در این اقتصاد رشد پیدا کنید، باید به اندازه کافی چابک شوید. به طور یقین ساختارهای اقتصادی و بورکراسی اداری در همه دنیا به سرعت متناسب با ساختارهای بخش خصوصی در این عرصه نیست طبیعتاً بدتر از این وضعیت است.

او اعتقاد براین دارد که مهم‌ترین مسئله برای رفع چالش‌ها خصوصی‌سازی آن است. چرا که یکی از الزامات اساسی در اقتصاد خصوصی سازی درگیر در این حوزه درگیری تمام اقشار جامعه است. می‌توان گفت؛ سرعت و چابکی یکی از مولفه‌های بنیادی درونی این اقتصاد است. گفتنی است نیاز پولی، اخذ مجوز و بحث تبلیغات همه به چابکی ساختار برمی‌گردد که متأسفانه ما نداریم.

وی گفت: علیرغم همه شعارها، اقتصاد ما همچنان وابستگی شدید به نفت دارد و این وابستگی نفتی، لختی را در سیستم ایجاد کرده است. عوض کردن این لختی زمانبر است و نیاز به عزم و جزم ملی در کشور دارد. متأسفانه تا به امروز عزم ملی در این زمینه احساس نشده است و دولتمردان ما به این باور بنیادین نرسیدند که ساختارها به نوعی باید تغییر پیدا کرده تا بخش خصوصی بتواند با چابکی کامل وارد عرصه شود تا اقتصاد دیجیتال به رونق و شکوفایی واقعی خود دست پیدا کند.

این کارشناس معتقد است؛ ایران به لحاظ فناوری و تکنولوژی فاصله چندانی با کشورهای خارجی ندارد. می‌توان گفت از نظر دانش و منابع انسانی از دنیا عقب نیستیم بلکه باید ساختارها عوض شود.

رزمی در این رابطه معتقد است؛ وقتی دنیا به سمت توسعه تکنولوژی حرکت کرده ما نمی‌توانیم خلاف جهت شنا کنیم. بنابراین پیشرفت ما بستگی به ساختار حکومتی و اداری دارد و این امر مهم نیاز به تغییر بنیادین در ساختار دارد.

اساساً درباره تاثیر فناوری اطلاعات بر اشتغال دو نگرش وجود دارد؛ نگرش اول به ایجاد مشاغل جدید در عرصه فناوری اطلاعات توجه دارد و ایجاد مشاغل در این حوزه را نوید بخش رشد اشتغال می‌داند. براساس این دیدگاه فناوری اطلاعات زمینه‌ساز ایجاد فرصت‌های شغلی جدیدی خواهد بود که بر نرخ اشتغال می‌افزاید. نگرش دوم هم که ارتقای نقش ماشین‌ها و سیستم‌های کامپیوتری در کسب‌وکار را مطرح می‌کند معتقد است که چنین حرکتی حذف تدریجی جایگاه انسان در مشاغل موجود و در نتیجه کاهش فرصت‌های شغلی را به دنبال دارد.

همچنین رسول سرانیان رییس سازمان فناوری اطلاعات در این زمینه گفته بود که در دهه اخیر دو سه تحول اساسی مانند کاهش ذخایر منابع طبیعی در دنیا شکل گرفته است. دومین نکته اینکه افزایش مخاطرات زیست محیطی در دنیا بیشتر می‌شود و در نهایت هم تحولات در حوزه دانش بروز و ظهور یافته است؛ بنابراین باید وابستگی به منابع فسیلی را روز به روز کاهش داد.

رییس سازمان فناوری اطلاعات در رابطه با اقتصاد دنیا معتقد است؛ تحول دیجیتال و اقتصاد دیجیتال در حال شکل‌گیری است؛ با این مفهوم خلق ثروت مبتنی بر دانش و فناوری اطلاعات خواهد بود و بر اساس گزارش‌های بین‌المللی تا سال ۲۰۲۰ حدود ۲۵ درصد اقتصاد دنیا به شکل اقتصاد دانش بنیان یا دیجیتال خواهد بود.

برخی کارشناسان با ارائه تعریفی از اقتصاد دیجیتالی به اهمیت استارت‌آپ‌ها در تحقق این مفهوم در اقتصاد کشور اقدامات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات را در این حوزه به تنهایی کافی نمی‌دانند.

آنها اقتصاد دیجیتالی را استفاده از پلت فرم‌های دیجیتالی مانند سایت‌ها، اپلیکیشن‌ها و شبکه‌های مجازی در فضای فعالیت اقتصادی تعریف کرده و معتقدند فعالیت‌هایی چون پرداخت‌های روزمره و تراکنش‌ها که به صورت ناخودآگاه در فضایی غیر از فضای سنتی اتفاق می‌افتد از نمودهای عینی مفهوم اقتصاد دیجیتال در کشور است؛ امروزه بسیاری از شرکت‌های بزرگ با سرمایه بزرگ اقتصادی در حیطه فناوری اطلاعات قرار گرفته‌اند که اهمیت هرچه بیشتر حوزه دیجیتالی را در اقتصاد جهانی نشان می‌دهد.

در این باره به نظر می‌رسد اقدامات وزارت ارتباطات در حوزه تضمین افزایش سرعت به عنوان یک زیرساخت جدی در این حوزه قابل تقدیر است اما کافی نیست. برای توسعه اقتصاد دیجیتال در کشور باید به استارت‌آپ‌ها و مخصوصاً تجارت الکترونیکی توجه کرد چراکه این مقوله بسیار می‌تواند در ایجاد بسترهای اقتصادی هماهنگ با فناوری اطلاعات موثر باشد؛ از اقدامات تاثیرگذار در این حوزه تضمین

حمایت‌های قانونی و یا حداقل برداشتن موانع مقرراتی از پیش روی این کسب و کارها است.

گفتنی است اقتصاد دیجیتالی که در مواردی اقتصاد اینترنتی، اقتصاد نوینی یا اقتصاد شبکه ای هم نامیده می‌شود، اقتصادی است که بر پایه فناوری‌های دیجیتال شامل شبکه های ارتباط دیجیتالی (اینترنت و دیگر شبکه های ارزشی افزوده) رایانه ها، نرم افزار و دیگر فناوری‌های اطلاعاتی مرتبط استوار است.

ورود جامعه نوین به حوزه اقتصاد دیجیتال، ورود شرکت‌ها به این عرصه نوپا، امری ناگزیر است؛ بنابراین، با توجه به عزم جهانی بخش خصوصی و بازیگران دولتی برای پیوستن به این خیزش، مقاومت شرکت‌ها در مقابل تغییر روش و بستر فروش کالا و خدمات، سبب حذف تدریجی کسب‌وکارهای یادشده از بازار و شکست آن‌ها خواهد شد.

از سوی دیگر، دولت‌ها نیز توان چندانی برای مقابله با اقتصاد دیجیتال نخواهند داشت و بی‌توجهی به فراهم آوردن زیرساخت‌های دیجیتال لازم برای ورود جامعه به حوزه تجارت الکترونیک، سبب بازماندن کشورها از قافله پیشرفت و توسعه می‌شود.

به عقیده بسیاری از کارشناسان، تقویت امنیت سایبری و زیرساخت‌های نوین، بهترین راهکار پیش روی دولت‌ها برای تداوم حیات و توسعه پایدار، در عصر حاضر، به شمار می‌رود.

انتهای پیام/